

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.411.005.08.2022

Pani
Sławomira Lisiecka
Dyrektor
Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 5
Poznań Stare Miasto
ul. Nowowiejskiego 29
61-733 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.31.2023
Komisji Rozstrzygającej z 20 marca 2023 r.

I/22/005/LPO – Opieka psychiatryczna i psychologiczna nad dziećmi i młodzieżą w województwie wielkopolskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 5 Poznań Stare Miasto w Poznaniu, ul. Nowowiejskiego 29, 61-733 Poznań ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektor Poradni: Sławomira Lisiecka od 1 września 2007 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Zadania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2022 (do zakończenia czynności kontrolnych ²), z wykorzystaniem dokumentów sprzed tego okresu, istotnych dla kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	1. Maciej Sterczała - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/151/2022 z dnia 6 października 2022 r. 2. Marcin Kaczmarek – starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/152/2022 z dnia 6 października 2022 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1)</p>

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Poradnia wywiązywała się z zadań polegających na diagnozowaniu dzieci i młodzieży w kierunku wydanych opinii i orzeczeń. Nie była natomiast przygotowana w wystarczającym zakresie do świadczenia im niezbędnej pomocy terapeutycznej. Poradnia nie miała zapewnionego przez organ prowadzący⁵ odpowiedniego lokalu. Z uwagi na istniejące w nim bariery architektoniczne i brak odpowiednich urządzeń do ich pokonywania, dostępność do świadczonej przez Poradnię pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przypadku dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową nie była zapewniona⁶. Sposób przechowywania powstających w Poradni dokumentów, w tym opinii i orzeczeń mogących zawierać podlegające szczególnej ochronie (wrażliwe) dane dotyczące osób, którym udzielono pomocy, umożliwiał dostęp do nich osobom nieuprawnionym oraz stwarzał realne niebezpieczeństwo niezgodnego z prawem, nieuprawnionego ujawnienia tych danych.

Poradnia była odpowiedzialna za udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom z 65 jednostek oświatowych (szkół i przedszkoli), do których uczęszczało 19,2 tys. dzieci⁷. Poradnia była także zobowiązana udzielać pomocy dzieciom nieuczęszczającym do przedszkoli i szkół,

¹ Dalej: Poradnia lub Placówka.

² Do 16 grudnia 2022 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁴ NIK formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Miasto Poznań.

⁶ Pracownicy Poradni wnosili wózek osoby niepełnosprawnej po schodach, by umożliwić wejście do pomieszczeń, a jeśli było to niemożliwe – prowadzili badania w samochodzie zaparkowanym przed Poradnią.

⁷ Według stanu na 30 września 2022 r.

zamieszkującym na terenie jej działania⁸, który jednak nie został określony przez organ prowadzący Poradnię⁹. Pomoc tę świadczyło w Poradni siedmiu psychologów¹⁰, siedmiu pedagogów i logopeda. Specjaliści posiadali kwalifikacje do wykonywania jednocześnie innych zadań związanych z udzielaną pomocą psychologiczno-pedagogiczną, w tym doradcy zawodowego, terapeuty uzależnień, socjoterapeuty, seksuologa. W okresie objętym kontrolą w Placówce nie było zatrudnionych psychoterapeutów.

Działalność Poradni koncentrowała się na diagnozowaniu zgłoszonych dzieci w kierunku wydawanych orzeczeń i opinii¹¹. Całość procedury (od zgłoszenia dziecka do wydania orzeczenia/opinii) zajmowała w 36% zbadanych spraw do 60 dni, w 58% - od 61 do 200 dni, a w 6% - od 201 do 300 dni. Odległe terminy wynikały m.in. z przekładania terminów badań przez rodziców, oczekiwania na badania lekarskie niezbędne do diagnozy, a także przypadków absencji specjalistów Poradni. W zakresie poddanej kontroli dokumentacji Poradnia nie korzystała z możliwości pozyskania opinii nauczycieli, wychowawców, specjalistów szkolnych na temat problemów dydaktycznych i wychowawczych zgłoszonego dziecka, co było uzasadnione przedłożeniem tych opinii wraz z wnioskami o przeprowadzenie badań. W ocenie specjalistów Poradni, opinie te były często przygotowywane w sposób pobieżny i nie wnosiły do diagnozy istotnych treści. Z kolei rodzice zgłoszonych dzieci, co do zasady, nie występowali z wnioskiem o przekazanie szkole wydanych przez Poradnię dokumentów oraz nie zgadzali się na udział specjalistów szkolnych w zespołach orzekających Poradni.

Aktywność Poradni w zakresie prowadzenia terapii nie była wystarczająca w stosunku do zgłoszonych i rozpoznanych potrzeb. W ramach bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej Poradnia realizowała m.in. indywidualne zajęcia terapeutyczne z psychologiem, pedagogiem, logopedą oraz porady i konsultacje.

Zarówno wykaz dzieci i młodzieży korzystających z pomocy Poradni, rejestr wydanych opinii i orzeczeń, a także ewidencja zgłoszonych potrzeb udzielenia dziecku pomocy były prowadzone ręcznie, z naruszeniem obowiązujących w tym zakresie przepisów. Ewidencja poszczególnych form pomocy udzielanej przez specjalistów znajdowała się jedynie w ich papierowych dziennikach.

⁸ Teren działania Poradni został ustalony wraz z jej utworzeniem w 1961 r. Stanowią go granice historycznych dzielnic Poznania: Stare Miasto i Winogrody. W późniejszym czasie organ prowadzący Poradnię, ani nie potwierdzał, ani nie zmieniał terenu jej działania.

⁹ Obowiązek określenia terenu działania Poradni wynika z § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 199 ze zm. – dalej: rozporządzenie w sprawie poradni). Poprzednio wynikał on z § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2003 r. nr 5 poz. 46), § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w tej samej sprawie (Dz. U. Nr 228 poz. 1488).

¹⁰ W 2022 r. Poradnia pozyskała dwa dodatkowe etaty psychologa, ich łączna liczba wzrosła do 9 etatów.

¹¹ W roku szkolnym 2019/2020 wydanych zostało łącznie 109 orzeczeń i 199 opinii, w 2020/2021 – 109 orzeczeń i 199 opinii, 2021/2022 – 78 orzeczeń i 175 opinii.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Poradni

1.1. Organem prowadzącym Poradnię było Miasto Poznań¹². W statucie Poradni zapisano, że: „Poradnia udziela pomocy dzieciom i młodzieży, rodzicom i nauczycielom przedszkoli, szkół lub placówek mających siedzibę na terenie działania Poradni rejon Poznań Stare Miasto i Winogrody”¹³ (§ 1 ust. 9), „Poradnia udziela również pomocy dzieciom i młodzieży oraz rodzicom dzieci nieuczęszczających do przedszkola, szkoły lub placówki, które zamieszkują w rejonie Poradni” (§ 1 ust. 10).

(akta kontroli str. 20-39)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że rejon działania Poradni został wyznaczony przy jej utworzeniu w 1961 r. i obejmuje dwie dzielnice Poznania: Stare Miasto i Winogrody, z wyznaczonymi granicami obwodów szkół działających w tych dzielnicach. Tak określone granice rejonu działania Poradni odpowiadają jej nazwie oraz odpowiednim postanowieniom statutu Poradni.

(akta kontroli str. 765-767)

W Statucie Poradni wskazano, że obejmuje ona swoim działaniem placówki i szkoły mieszczące się na terenie działania poradni, w rejonie określonym przez organ prowadzący, który jednak nie został przez Miasto Poznań w żaden sposób określony. Odnosząc się do nieokreślenia przez organ prowadzący terenu działania Poradni, dyrektor Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Poznania podał, że wynika to m.in. z faktu zaistnienia wielu zmian organizacyjnych zarówno w zakresie sieci szkół i placówek prowadzonych przez Miasto Poznań, jak i w zakresie lokalizacji poradni psychologiczno-pedagogicznych. Składający wyjaśnienie podał także, że Miasto Poznań jest na etapie przygotowywania projektu uchwały Rady Miasta Poznania dotyczącej określenia rejonów poradni psychologiczno-pedagogicznych, dla których Miasto Poznań jest organem prowadzącym.

(akta kontroli str. 709)

Według stanu na dzień zakończenia czynności kontrolnych¹⁴, uczniowie pięciu publicznych przedszkoli¹⁵, czterech publicznych szkół podstawowych¹⁶ oraz ośmiu publicznych szkół ponadpodstawowych¹⁷ mających siedzibę na faktycznym terenie działania Poradni, nie byli objęci pomocą Poradni, ale innych działających w Poznaniu tego rodzaju jednostek. Według wyjaśnienia udzielonego w tej sprawie przez dyrektora Poradni, nieudzielanie tym przedszkolom i szkołom pomocy przez Poradnię wynikało z ustaleń przyjętych przed 25 kwietnia 2001 r. na naradzie z udziałem dyrektora b. Wojewódzkiej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Poznaniu, Wielkopolskiego Kuratora Oświaty w Poznaniu oraz dyrektorów działających w Poznaniu poradni psychologiczno-pedagogicznych¹⁸ oraz z rzeczywistej praktyki działania Poradni.

(akta kontroli str. 10-11, 12-14, 16)

¹² Art. 4 pkt 16 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r., poz. 1082 ze zm., dalej: Prawo oświatowe) stanowi, że organem prowadzącym dla tego typu poradni jest jednostka samorządu terytorialnego.

¹³ Miasto Poznań od 1990 r. nie posiada dzielnic jako wyodrębnionych jednostek administracyjnych.

¹⁴ 16 grudnia 2022 r.

¹⁵ Przedszkola: nr 74, nr 134, nr 158, nr 164 oraz nr 116 w Poznaniu.

¹⁶ Szkoła Specjalna nr 102, Szkoła Podstawowa nr 65, Szkoła Podstawowa Sióstr Urszulanek, Szkoła Podstawowa Da Vinci w Poznaniu.

¹⁷ Zespół Szkół Specjalnych Nr 2, Liceum Ogólnokształcące nr VI, Zespół Szkół Odzieżowych, Liceum Ogólnokształcące św. Marii Magdaleny, Liceum Ogólnokształcące nr III, Liceum Ogólnokształcące Sióstr Urszulanek, Liceum Ogólnokształcące Da Vinci, Branżowa Szkoła nr 42.

¹⁸ Poradnia nie dysponowała dokumentami zawierającymi informacje o terminie i miejscu odbycia narady.

Odnosząc się do kwestii nieusankcjonowania przez organ prowadzący faktu nieudzielania przez Poradnię pomocy uczniom ww. przedszkoli i szkół pomimo ich działania w faktycznym rejonie działania Poradni, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania podał, że jednostki te są objęte opieką innych działających w Poznaniu poradni psychologiczno-pedagogicznych.

(akta kontroli str. 720)

W listopadzie 2022 r. jedno niepubliczne przedszkole¹⁹ oraz jedna niepubliczna placówka opiekuńczo-wychowawcza²⁰ z siedzibami znajdującymi się poza faktycznym rejonem działania Poradni, zostały przez nią objęte pomocą psychologiczno-pedagogiczną na podstawie ustaleń dokonanych pomiędzy dyrektorem Poradni a dyrektorami tych jednostek.

(akta kontroli str. 15)

Dyrektor Poradni w kwestii zwracania się do organu prowadzącego o ustalenie terenu podała, że do połowy lat dziewięćdziesiątych poradnie podlegały bezpośrednio Kuratorium Oświaty, a po tym okresie zostały dołączone do sieci jednostek budżetowych Miasta Poznania i podlegają miejskiemu Wydziałowi Oświaty. Jak wyjaśniła: w 2009 r. inspektor tego wydziału prowadząca placówkę podjęła nieskuteczne działania zmierzające do uregulowania i uporządkowania kwestii rejonów działania poznańskich poradni. W 2020 r. a następnie w marcu 2021 r. obecna pani inspektor poprosiła o wykaz placówek objętych pomocą Poradni i Wydział Oświaty rozpoczął przygotowania do regulacji prawnych w zakresie rejonizacji, lecz pandemia wstrzymała prace. Obecnie ponownie rozpoczęto działania zmierzające do wydania uchwały Rady Miasta Poznania regulującej sprawę rejonów.

(akta kontroli str. 765, 767)

NIK wskazuje, że przepisy zobowiązujące organy prowadzące poradnie psychologiczno-pedagogiczne do określenia terenu ich działania, obowiązują nieprzerwanie od 1 marca 2003 r.²¹, a kwestia formalnego usankcjonowania terenu działania Poradni jest istotna dla jej właściwego funkcjonowania i planowania działalności oraz dostępności udzielanej pomocy dla dzieci i młodzieży. Z tych względów wskazane byłoby zwrócenie się do organu prowadzącego o przyspieszenie działań mających na celu doprowadzenie do jednoznacznego i zgodnego z przepisami określenia terenu działania Poradni.

Poradnia, wg stanu na dzień zakończenia kontroli, udzielała pomocy uczniom: 28 przedszkoli²², 18 szkół podstawowych²³, 11 liceów²⁴, pięciu techników²⁵ oraz trzech szkół branżowych²⁶.

(akta kontroli str. 765-767)

W latach 2020-2022 łączna liczba dzieci uczęszczających do objętych pomocą Poradni przedszkoli, wg stanu na 30 września, wynosiła odpowiednio: 1.133²⁷,

¹⁹ Szkolka Małego Dziecka w Poznaniu.

²⁰ Dom Opiekuńczo-Wychowawczy Sióstr Pasterek w Poznaniu.

²¹ § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2003 r. nr 5 poz. 46), § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w tej samej sprawie (Dz. U. Nr 228 poz. 1488) oraz § 14 ust. 1 aktualnie obowiązującego rozporządzenia w sprawie poradni.

²² 17 przedszkoli publicznych i 11 niepublicznych.

²³ 14 szkół publicznych i 4 niepubliczne.

²⁴ 8 liceów publicznych i 3 niepubliczne.

²⁵ Technika publiczne.

²⁶ Szkoły publiczne.

²⁷ 920 w przedszkolach publicznych i 213 w niepublicznych.

1.147²⁸ oraz 2.333²⁹, natomiast w objętych pomocą Poradni szkołach pobierało naukę, odpowiednio: 15.875³⁰, 16.199³¹ oraz 16.909³² uczniów.

(akta kontroli str. 713-714, 723-724)

W okresie objętym kontrolą, Poradnia nie posiadała filii oraz nie udzielała pomocy dzieciom i młodzieży z przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę poza granicami Miasta Poznania, tj. w przypadkach wymagających zawarcia porozumienia przez organy prowadzące poradnie³³. Liczba uczniów spoza faktycznego rejonu działania Poradni, którym za zgodą organu prowadzącego udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej wynosiła rocznie ok. 35 przypadków.

(akta kontroli str. 767)

Zgodnie z dokumentem „Organizacja pracy Poradni psychologiczno-pedagogicznej nr 5 Poznań Stare Miasto” w okresie objętym kontrolą Placówka prowadziła działalność od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 18.00.

W latach: 2021-2022, organ prowadzący ustalił w porozumieniu z dyrektorem Poradni, dwutygodniowe przerwy urlopowe w pracy Placówki w okresie ferii letnich³⁴.

Według wyjaśnień dyrektora Poradni, czas tych przerw to okres, w którym z usług Placówki korzysta najmniej klientów. Wyrażając zgodę na wnioski dyrektora Poradni dotyczące przerw w pracy Poradni, działający z upoważnienia Prezydenta Miasta Poznania zastępca dyrektora Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Poznania, nie poinformował dyrektora Poradni o tym, czy w okresie tych przerw została wyznaczona inna poradnia psychologiczno-pedagogiczna, która mogłaby udzielać pomocy uczniom z rejonu faktycznego działania Placówki. W 2020 r., w związku z trwającym w Polsce stanem epidemii, Poradnia prowadziła działalność w trybie ciągłym, nie przerywając pracy w miesiącach letnich.

(akta kontroli str. 40-43)

W latach 2020-2022 Poradnia posiadała trzy etaty administracyjno-obslugowe: jeden etat sekretarza, jeden etat specjalisty ds. administracji, 0,25 etatu specjalisty ds. kadr, 0,25 etatu łącznika ds. Centrum Usług Wspólnych Jednostek Oświaty³⁵ oraz pół etatu starszej woźnej-sprzątaczk. Dyrektor Poradni wyjaśniła, że aktualna liczba etatów administracyjno-obslugowych nie jest wystarczająca, gdyż obciążenie zadaniami dotyczącymi bieżącej obsługi administracyjnej³⁶ Poradni przekracza możliwości ich poprawnego wykonywania przez dwie osoby obsługujące sekretariat. Dyrektor Poradni dwukrotnie zwracała się do organu prowadzącego o zwiększenie liczby etatów administracyjno-obslugowych, jednak bez oczekiwanego przez nią rezultatu.

W okresie objętym kontrolą, w Poradni nie było etatu dla stanowiska zastępcy dyrektora, natomiast od 5 listopada 2010 r. funkcję społecznego zastępcy dyrektora pełnił pracownik Poradni zatrudniony na stanowisku psychologa³⁷.

(akta kontroli str. 71-90, 771)

1.2. Podstawowymi metodami pozyskiwania przez Poradnię informacji dotyczących przedszkoli i szkół objętych pomocą, jak wskazała dyrektor Poradni, były:

²⁸ 906 w przedszkolach publicznych i 241 w niepublicznych.

²⁹ 919 w przedszkolach publicznych i 267 w niepublicznych.

³⁰ 14.399 w szkołach publicznych i 1.476 w niepublicznych.

³¹ 14.458 w szkołach publicznych i 1.741 w niepublicznych.

³² 15.244 w szkołach publicznych i 1.665 w niepublicznych.

³³ Zgodnie z § 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie poradni.

³⁴ Zgodnie z § 21 ust. 2 rozporządzenia w sprawie poradni.

³⁵ Jednostka zapewniająca wspólną obsługę finansową, administracyjną i organizacyjną jednostkom Miasta Poznania wymienionym w uchwale Nr XXXIII/544/III/2020 Rady Miasta Poznania z 14 lipca 2020 r.

³⁶ Obsługa klientów, prace kancelaryjne, obsługa Systemu Informacji Oświatowej, obsługa systemu wspomagania zarządzania placówkami oświatowymi (PABs), udzielanie informacji, kontakty z urzędami, obsługa poczty i archiwum.

³⁷ Zgodnie z art. 68 ust. 9 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 poz. 1082).

- 1) działania pracowników merytorycznych Poradni - opiekunów wyznaczonych do prowadzenia spraw dotyczących przypisanych im przedszkoli i szkół,
- 2) działania koordynatora ds. współpracy z przedszkolami (od stycznia 2022 r.) oraz koordynatora ds. udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i uczniów z Ukrainy (od lutego 2022 r.),
- 3) comiesięczne spotkania „grup wsparcia”³⁸ dla nauczycieli przedszkoli, szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, funkcjonujących jako platforma wymiany doświadczeń i informacji w zakresie wsparcia, promocji aktualnej oferty Poradni³⁹,
- 4) działania opiekunów⁴⁰ przedszkoli, szkół i placówek polegające m.in. na zbieraniu informacji o potrzebach, wizytowaniu przedszkoli, szkół i placówek, i odbywaniu w Poradni spotkań konsultacyjnych,
- 5) prowadzenie telefonicznej i internetowej (z wykorzystaniem komunikatora) sieci współpracy dla pedagogów i psychologów z przedszkoli i szkół objętych pomocą Poradni, przy pomocy której osoby zainteresowane mogą na bieżąco zgłaszać do Poradni sprawy wymagające konsultacji lub podjęcia pilnych działań wspomagających.

(akta kontroli str. 180, 772, 941-956)

W 2020 r. Poradnia przeprowadziła w oparciu o ankiety wypełnione przez pracowników przedszkoli i szkół objętych pomocą Poradni ewaluację jakości współpracy Poradni z tymi placówkami. W omówionych na zebraniu rady pedagogicznej wynikach tej ewaluacji wskazano wnioski dotyczące m.in.: konieczności poszerzenia oferty działań Poradni dla uzdolnionych dzieci i młodzieży⁴¹, czy potrzeby uczestniczenia pracowników Poradni w posiedzeniach rad pedagogicznych szkół, w celu wyjaśniania wątpliwości związanych z wydawanymi opiniami. Zdaniem 55% ankietowanych, zapobieganie patologii społecznej – nigdy albo rzadko stanowiło zakres pomocy świadczonej przez Poradnię, a 29% ankietowanych wyraziło opinię, że uczęszczanie dziecka na terapię do poradni przynosi widoczną poprawę w jego funkcjonowaniu, dlatego zauważono konieczność oceny skuteczności poszczególnych form terapii prowadzonych w Poradni.

(akta kontroli str. 270-296)

W roku szkolnym 2020/2021 dyrektor Poradni przeprowadziła analizę jakości funkcjonowania Poradni, której wyniki wykazały, że:

- Poradnia nie posiada planu strategicznego i misji w standardowym rozumieniu, nie funkcjonuje system zarządzania jakością,
- Poradnia ograniczyła różne formy współpracy głównie do placówek oświatowych, nie prezentuje swojej działalności w lokalnych mediach,
- doświadczenie i kwalifikacje kadry Poradni nie są w pełni wykorzystywane w celu prowadzenia szerokiej oferty terapii psychologicznej i pedagogicznej (postawione zadanie – zmotywować pracowników w tym zakresie),
- pomieszczenia Poradni nie są wyciszone, brak przystosowania do przyjmowania osób z niepełnosprawnością ruchową, brak pomieszczeń do zajęć grupowych, luki w bazie testowej,

³⁸ Działalność każdej z działających w Poradni „grup wsparcia” była koordynowana przez wyznaczonego do tej funkcji lidera. W Poradni działały: dwie „grupy wsparcia” dla psychologów i pedagogów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, dwie „grupy wsparcia” dla nauczycieli przedszkoli oraz dwie „grupy wsparcia” dla nauczycieli ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

³⁹ W okresie ograniczeń wynikających ze stanu epidemii zebrania „grup wsparcia” odbywały się zdalnie, z wykorzystaniem narzędzi informatycznych.

⁴⁰ Pracownik merytoryczny Poradni - specjalista wyznaczony do prowadzenia spraw dotyczących konkretnych przedszkoli, szkół i placówek objętych pomocą Poradni.

⁴¹ Jedynie 16% badanych wskazało, że zetknęło się z ofertą Poradni skierowaną dla uzdolnionych.

- wewnętrzny obieg informacji nie ma charakteru systemu (nie jest ujęty w procedurę),
- dokumentacja oddziaływań nie jest ujęta w standardy, nie jest prowadzona superwizja działalności terapeutycznej,
- sprawdzanie efektów pomocy nie ma charakteru sformalizowanego, nie jest określone kryterium sukcesu,
- ewentualne odstępstwa od procedur diagnozy (podręcznik testów psychologicznych i pedagogicznych) nie są odnotowywane w protokole badania.

(akta kontroli str. 231-249, 250-269)

W opracowanych przez dyrektor Poradni: „Planie rozwoju Poradni na rok szkolny 2022/2023” oraz „Programie rozwoju poradni psychologiczno-pedagogicznej nr 5 Poznań Stare Miasto na lata szkolne 2022/2023 – 2026/2027” uwzględniono także ww. zagadnienia wynikające z analizy jakości funkcjonowania Poradni.

(akta kontroli str. 212-230)

1.3. W okresie objętym kontrolą, prowadzone w Poradni: rejestry wydanych opinii i orzeczeń oraz wykaz dzieci i młodzieży korzystających z pomocy Poradni miały formę papierową.

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że forma papierowa prowadzonych wykazów nie stanowi problemu, a wręcz pomaga utrzymać ciągłość pracy w przypadku przerw w dostawie prądu lub braku dostępu do internetu. Wyjaśniła też, że w 2023 r. zostanie wprowadzony do użytku komputerowy program i-poradnia dostosowany do elektronicznego prowadzenia wymaganej ewidencji i rejestrów. Opis sposobu prowadzenia w Poradni wykazu dzieci i młodzieży korzystających z pomocy Poradni oraz rejestrów wydanych opinii i orzeczeń w relacji do obowiązujących przepisów został zamieszczony w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 384-386, 394-420)

1.4. W latach 2020-2022 została przeprowadzona jedna kontrola dotycząca realizacji przez Poradnię zadań statutowych. Kontrola przeprowadzona przez wizytatorów z Kuratorium Oświaty w Poznaniu w dniu 23 stycznia 2020 r., w zakresie zgodności z przepisami wydawanymi w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego w zakresie dotyczącym organizacji zajęć w grupie do pięciu uczniów oraz opinii w sprawie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, nie wykazała nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 306-312)

2. Stan zatrudnienia i kwalifikacje specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej

W latach 2020-2021 (wg stanu na 30 września) w Poradni zatrudnionych było w wymiarze pełnego etatu siedmiu psychologów, siedmiu pedagogów oraz jeden logopeda. W 2022 r. liczba zatrudnionych w Poradni psychologów wzrosła do dziesięciu (dziewięć etatów). Zatrudnieni w Poradni specjaliści, którzy w ramach zajmowanego etatu, realizowali zadania wielospecjalistyczne, posiadali kwalifikacje do wykonywania jednocześnie innych zadań związanych z udzielaną pomocą psychologiczno-pedagogiczną, w tym doradcy zawodowego, terapeuty uzależnień, socjoterapeuty, seksuologa. W Poradni nie było etatu psychoterapeuty.

Zespół specjalistów Poradni był podzielony na dział diagnostów dziecięcych, dział diagnostów młodzieżowych, terapeutów, neuroterapeutów i koordynatorów ds. współpracy z przedszkolami oraz ze szkołami.

Łączna tygodniowa liczba godzin pracy zatrudnionych w Poradni specjalistów, w ramach tygodniowego pensum 20 godz., w latach 2020-2021 wynosiła 290 godz. a w 2022 r. zwiększyła się do 350 godz.

W latach 2020-2022 spośród zatrudnionych w Poradni specjalistów trzy osoby zakończyły pracę oraz dwie zmniejszyły etatowy wymiar zatrudnienia⁴². Ponieważ na zwolnionych stanowiskach zostali zatrudnieni nowi pracownicy, a Poradnia w 2021 i 2022 r. pozyskała łącznie dwa dodatkowe etaty psychologa, w okresie objętym nie dochodziło do utrudnień w realizacji zadań Poradni spowodowanych brakami kadrowymi lub wadliwą strukturą zatrudnienia⁴³. Dyrektor Poradni wskazała, że w roku szkolnym 2021/2022 problemem był wakat na stanowisku psychologa i długotrwała nieobecność logopedy.

(akta kontroli str. 17, 71-75, 76-80, 81-85, 86-90, 774)

W latach 2020-2022 średni staż pracy specjalistów zatrudnionych w Poradni wynosił 20 lat. Staż pracy zatrudnionych 10 psychologów wynosił od 3 do 44 lat, siedmiu pedagogów od roku do 42 lat, a logopedy – 28 lat.

(akta kontroli str. 747)

W okresie objętym kontrolą w Poradni był zatrudniony jeden lekarz konsultant (pediatra) wykonujący zadania w ramach działających w Placówce zespołów orzekających. Poradnia nie korzystała z pracy wykonywanej przez wolontariuszy⁴⁴.

(akta kontroli str. 749-756, 775)

Specjaliści zatrudnieni w Poradni na stanowiskach psychologów, pedagogów oraz logopedy posiadali kwalifikacje do wykonywania powierzonych im obowiązków wynikające zarówno z posiadanego wykształcenia (ukończone studia wyższe drugiego stopnia na kierunkach z zakresu psychologii, pedagogiki i logopedii) jak i z uzyskanych kompetencji uzupełniających (studia podyplomowe, kursy, szkolenia, warsztaty, seminaria, webinaria). W latach 2020-2022 wszyscy zatrudnieni w Poradni specjaliści podnosili swoje kompetencje zawodowe.

W badanym okresie potrzeby szkoleniowe zatrudnionych w Poradni specjalistów były identyfikowane przez dyrektora Placówki corocznie do 20 września i po weryfikacji, ujmowane do planu doskonalenia zawodowego Poradni i przekazywane jako zapotrzebowanie do Oddziału Awansu Zawodowego i Kadr Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Poznania.

(akta kontroli str. 775-797, 901-908, 909-916, 917-927, 928)

3. Zakres i formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom w kierunku wydawanych opinii i orzeczeń oraz pomocy bezpośredniej.

3.1 Oferta Poradni w zakresie świadczonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej była zamieszczona na jej stronie internetowej. W latach szkolnych 2020-2021, 2021-2022 i 2022-2023 została przesłana do szkół i przedszkoli. Informacje takie były przekazywane przez pracowników Poradni psychologom, pedagogom i nauczycielom podczas „grup wsparcia” oraz przez koordynatorów podczas spotkań w terenie.

(akta kontroli str. 811)

Odnosząc się do skali prowadzonej w Poradni działalności diagnostycznej w relacji do pozostałych obszarów jej aktywności, dyrektor Poradni podała, że: „aktywność Poradni w zakresie prowadzenia terapii jest za mała w stosunku do zgłoszonych i rozpoznanych potrzeb. Obciążenie diagnozą ukierunkowaną na wydawanie

⁴² Jeden pracownik, po uzyskaniu uprawnień emerytalnych, kontynuował zatrudnienie w wymiarze 3/4 etatu, jeden pracownik ograniczył zakres etatu zatrudnienia z pełnego etatu do jego połowy.

⁴³ W przypadku wszystkich objętych badaniem 76 postępowań diagnostycznych prowadzonych w Poradni w latach 2020-2022, nie nastąpiły zmiany specjalistów prowadzących poszczególne sprawy.

⁴⁴ Na podstawie § 17 rozporządzenia w sprawie poradni.

orzeczeń i opinii przy zachowaniu terminowości dominuje nad innymi działaniami realizowanymi przez Poradnię. Nie rozwiąże tego problemu zmniejszenie terenu działania, ponieważ każda z siedmiu rejonowych poradni miasta Poznania pracuje w podobnym do zapotrzebowania obciążeniu na co wpływ ma rozbudowa mieszkaniowa, powstawanie nowych placówek edukacyjnych, a także, szczególnie w ostatnim okresie, zwiększona liczba depresji, zaburzeń lękowych, trudności w przyswajaniu wiedzy, kłopoty z koncentracją, przeładowanie materiałem szkolnym i brak kompetencji społecznych. Poprawa warunków lokalowych i możliwość zatrudnienia kolejnych specjalistów dałaby możliwość zapewnienia większego komfortu korzystania z usług; elastyczności wykorzystania czasu pracy, poszerzenia oferty, otwartości na zwiększone potrzeby. Odpowiednia baza lokalowa umożliwiłaby rozwój Poradni w zakresie neuroterapii do prowadzenia których posiada wysoce kwalifikowanych specjalistów i sprzęt.”

(akta kontroli str. 812)

3.2. Obowiązująca w Poradni procedura pomocy w kierunku wydawanych opinii i orzeczeń była dwuetapowa. Po telefonicznym lub osobistym zgłoszeniu przez rodzica problemu i potrzeby udzielenia dziecku pomocy, przeprowadzana była przez pedagoga lub psychologa wstępna rozmowa z osobą zgłaszającą w celu: rozpoznania potrzeb, ustalenia terminu pierwszej wizyty dziecka w Poradni, poinformowania o potrzebie dostarczenia niezbędnych dokumentów. Terminy wizyty uzależniony był od liczby zgłoszonych dzieci oraz od pilności zgłoszonego problemu. Następnie:

- rodzic składał wniosek o przeprowadzenie badań diagnostycznych (z wymaganymi załącznikami)⁴⁵, które kończyły się sporządzeniem pisemnych sprawozdań zamieszczanych w „karcie indywidualnej”⁴⁶ dziecka; wyniki postępowania diagnostycznego były omawiane przez specjalistów z rodzicem;
- rodzic składał, w zależności od wyniku postępowania diagnostycznego, wniosek o wydanie opinii lub orzeczenia.

(akta kontroli str. 355-382, 797-798, 798-800, 801-806, 808-809, 994-1360, 1365-2172)

Organizacja pracy działającego w Poradni zespołu orzekającego została ustalona w przyjętym przez Radę Pedagogiczną Placówki „Regulaminie działalności zespołu orzekającego w Poradni”. Zgodnie z jego postanowieniami: członków działających w Poradni poszczególnych zespołów orzekających powołuje dyrektor Placówki w dniu przyjęcia wniosku rodzica o wydanie orzeczenia (lub opinii WWR⁴⁷), w skład zespołu wchodzi: dyrektor Poradni (lub upoważniona przez niego osoba) jako przewodniczący, lekarz-konsultant, psycholog, pedagog oraz w razie potrzeby logopeda. Prowadzącym sprawę rozpatrywaną przez zespół orzekający jest wyznaczony przez dyrektora psycholog lub pedagog. Na posiedzenie zespołu orzekającego Poradni nie byli zapraszani oraz nie uczestniczyli w nim wychowawcy, nauczyciele czy specjaliści udzielający pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole, do której uczęszczał uczeń.

(akta kontroli str. 44-47, 813-814)

W latach 2020-2022 (III kw.) w Poradni wydawano trzy rodzaje orzeczeń i 12 rodzajów opinii.

W roku szkolnym 2019/2020 zespół orzekający Poradni wydał 109 orzeczeń, w tym:

⁴⁵ Z wykorzystaniem wyłącznie standaryzowanych testów psychologicznych, pedagogicznych i logopedycznych.

⁴⁶ „Karta indywidualna” - teczka zawierająca wszystkie istotne dokumenty dotyczące dziecka (np. wniosek o przeprowadzenie badań wraz z załącznikami, dokumentacja postępowania diagnostycznego, wyniki badań lekarskich, sprawozdania psychologa i pedagoga, wniosek o wydanie opinii lub orzeczenia) zakładana po zarejestrowaniu wniosku o przeprowadzenie badania. W przypadku kolejnego udzielenia dziecku pomocy, wykorzystywana jest „karta indywidualna” zakładana przy pierwszym udzieleniu dziecku pomocy. Po zakończeniu procesu diagnostyczno-terapeutycznego „karty indywidualne” przekazywane są przez diagnostów do sekretariatu Poradni celem ich archiwizowania.

⁴⁷ Opinia o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju wydawana przez zespół orzekający.

- 7 o potrzebie kształcenia specjalnego,
- 99 o potrzebie indywidualnego nauczania,
- 3 o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczyły uczniów:

- 5 z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- 2 z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim.

W roku szkolnym 2020/2021 r. zespół orzekający Poradni wydał 64 orzeczenia, w tym:

- 8 o potrzebie kształcenia specjalnego,
- 55 o potrzebie indywidualnego nauczania,
- 1 o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczyły uczniów:

- 7 z niepełnosprawnością ruchową,
- 1 z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim.

W roku szkolnym 2021/2022 zespół orzekający Poradni wydał 78 orzeczeń, w tym:

- 16 o potrzebie kształcenia specjalnego,
- 62 o potrzebie indywidualnego nauczania.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczyły uczniów:

- 8 z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- 3 z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim,
- 1 z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- 4 zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

W badanym okresie w Placówce nie zostały wydane orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych⁴⁸.

W roku szkolnym 2019/2020 w Poradni wydano łącznie 199 opinii, w tym najwięcej w sprawie:

- objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce oświatowej – 44,
- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – 77,
- dostosowanie warunków i formy sprawdzianu przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej do indywidualnych potrzeb ucznia – 13.

W roku szkolnym 2020/2021 r. w Placówce wydano łącznie 155 opinii, w tym najwięcej w sprawie:

- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – 6,
- zezwolenia na naukę poza szkołą – 12,
- dostosowanie warunków i formy sprawdzianu przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej do indywidualnych potrzeb ucznia – 12.

W roku szkolnym 2021/2022 w Poradni wydano łącznie 175 opinii, w tym najwięcej w sprawie:

⁴⁸ Które wydaje się dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.

- objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce oświatowej – 61,
- specyficznych trudności w uczeniu się – 38,
- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia – 36.

(akta kontroli str. 18, 140-142, 158-160, 182-188)

Szczegółową kontrolą w zakresie zgodności sposobu wydawania przez Poradnię w latach 2020-2022 opinii i orzeczeń, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie poradni, w tym publicznych poradni specjalistycznych z postanowieniami tego rozporządzenia oraz z postanowieniami wewnętrznych procedur Placówki, objęto:

- 60 wybranych losowo dokumentacji dotyczących wydanych opinii⁴⁹ (w tym: 32 opinie w sprawie specyficznych trudności w nauce, 14 opinii w sprawie objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną, 10 opinii w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, dwie opinie w sprawie udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki oraz po jednej opinii w sprawie: zaopiniowania zezwolenia na spełnianie przez dziecko obowiązku szkolnego poza szkołą oraz w sprawie udzielenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie indywidualizowanej ścieżki kształcenia) oraz

- 16 wybranych losowo dokumentacji dotyczących wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego⁵⁰.

(akta kontroli str. 992-993, 994-1360, 1361-1364, 1365-2172)

Analiza poddanych kontroli dokumentacji wydanych opinii i orzeczeń wykazała, że:

- opinie zostały wydane w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia wniosku o ich wydanie⁵¹, a termin ten w badanej próbie wynosił średnio 20 dni,
- orzeczenia zostały wydane w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty złożenia wniosku o ich wydanie⁵², a termin ten w badanej próbie wynosił średnio 12 dni.

W przypadku poddanych badaniu opinii:

- termin od zgłoszenia przez rodzica potrzeby udzielenia dziecku pomocy do pierwszej wizyty w Poradni wynosił: w 76% od 0 do 30 dni, w 16% od 31 do 60 dni oraz w 8% od 61 do 77 dni,
- termin od zgłoszenia przez rodzica potrzeby udzielenia dziecku pomocy do wydania opinii wynosił: w 8% od 0 do 30 dni, w 21% od 31 do 60 dni, w 33% od 61 do 100 dni, w 13% od 101 do 150 dni, w 17% od 151 do 200 dni oraz w 8% od 201 do 237 dni.

W przypadku poddanych badaniu orzeczeń:

- termin od zgłoszenia przez rodzica potrzeby udzielenia dziecku pomocy do pierwszej wizyty w Poradni wynosił: w 89% od 0 do 30 dni oraz w 11% od 61 do 70 dni,
- termin od zgłoszenia przez rodzica potrzeby udzielenia dziecku pomocy do wydania orzeczenia wynosił: 45% od 0 do 30 dni, 11% od 31 do 60 dni, 11% od 61 do 100 dni, 11% od 101 do 150 dni, 11% od 151 do 200 dni oraz 11% od 201 do 224 dni.

Wszystkie poddane analizie dokumentacje zawierały sporządzone przez psychologów i pedagogów pisemne sprawozdania z postępowań diagnostycznych

⁴⁹ 6% ogółu opinii wydanych w latach: 2020-2022(20 opinii wydanych w 2020 r., 22 opinie wydane w 2021 r. oraz 18 opinii wydanych w 2022 r.).

⁵⁰ 5% ogółu orzeczeń wydanych w latach 2020-2022(4 orzeczenia wydane w 2020 r., 4 orzeczenia wydane w 2021 r. oraz 8 orzeczeń wydanych w 2022 r.).

⁵¹ Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie poradni.

⁵² Zgodnie z § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. poz. 1743 ze zm.); dalej: rozporządzenie w sprawie orzeczeń.

będące podstawą do wydania opinii lub orzeczenia, a objęte badaniem opinie oraz orzeczenia zawierały wszystkie wymagane elementy⁵³.

(akta kontroli str. 992-993, 994-1360, 1361-1364, 1365-2172)

W sprawach wybranych do badania dyrektor Poradni, w celu uzyskania informacji o problemach dydaktycznych i wychowawczych dziecka⁵⁴, nie zwracał się z własnej inicjatywy do dyrektora odpowiedniego przedszkola, szkoły lub placówki, do której dziecko uczęszcza, o wydanie opinii nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych lub specjalistów, co wynikało z faktu, że opinie takie były dołączone przez rodziców lub opiekunów do wniosków o przeprowadzenie badań⁵⁵.

(akta kontroli str. 373-374, 812, 992-993, 1361-1364)

Odnosnie stosowanej przez Poradnię praktyki informowania rodziców o potrzebie załączania do wniosku o przeprowadzenie badań m.in. opinii ze szkoły dotyczącej ucznia, dyrektor Poradni podała, że praktyka taka znacząco przyspiesza przeprowadzanie procesu diagnozowania dziecka.

(akta kontroli str. 764)

Odnosząc się do jakości opinii sporządzanych przez nauczycieli, wychowawców i specjalistów ze szkoły, do której uczęszcza dziecko zgłoszone do poradni, dyrektor Placówki podała, że: „Opinie wydawane przez szkoły wielokrotnie przygotowywane są w sposób pobieżny, nie wnoszą istotnych treści do prowadzonej przez poradnię diagnozy, nie zawierają konkretnych odpowiedzi na zadane przez poradnię w przygotowanym szablonie pytania. Prosimy o doprecyzowanie i uzupełnienie informacji, podpisów, pieczętek szkoły, wykorzystanie pomocniczych wzorów druków dedykowanych poszczególnym kwestiom, tzn. np. druk opinii na potrzeby Zespołu Orzekającego nie jest tym samym co druk opinii do zindywidualizowanej ścieżki kształcenia czy dostosowania wymagań i zawiera prośbę o inne istotne dla przebiegu opracowywania wskazań i zaleceń diagnostycznych informacje. Szacunkowo: na 10 opinii jedna jest do poprawki. Na jakość opinii wpływa częsta zmiana psychologów i pedagogów zatrudnionych w szkołach, często brak doświadczenia zawodowego i nadmiar obowiązków w szkole.”

(akta kontroli str. 813)

3.3. W kontrolowanym okresie, poza diagnozowaniem dzieci i młodzieży w kierunku wydawanych opinii i orzeczeń, Poradnia obejmowała dzieci i młodzież oraz ich rodziców także bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną na podstawie § 2 pkt 2 oraz § 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie poradni.

Przykładowo, z tej pomocy w formie indywidualnych zajęć terapeutycznych⁵⁶ skorzystało:

- w roku szkolnym 2019/2020 - 2 uczestników zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, 13 uczestników terapii psychologicznej, 36 uczestników terapii logopedycznej, 46 uczestników innych zajęć terapeutycznych,
- w roku szkolnym 2020/2021 - 2 uczestników zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, 16 uczestników terapii psychologicznej, 36 uczestników terapii logopedycznej, 54 uczestników innych zajęć terapeutycznych,

⁵³ W przypadku opinii, zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie poradni, a w przypadku orzeczeń, zgodnie z § 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie orzeczeń.

⁵⁴ Na podstawie § 5 ust. 5 rozporządzenia w sprawie poradni oraz § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie orzeczeń.

⁵⁵ W treści opracowanego w Poradni druku wniosku o przeprowadzenie badań psychologicznych, pedagogicznych i logopedycznych zamieszczono adnotację o możliwości dołączenia do wniosku opinii szkoły.

⁵⁶ Czas trwania zajęć i ich częstotliwość dostosowane są do indywidualnych możliwości, potencjału i potrzeb rozwojowych klienta Poradni. W indywidualnych przypadkach zajęcia ulegają zawieszeniu (np. ze względu na chorobę lub zdarzenia losowe). W przypadku dwukrotnej nieusprawiedliwionej absencji dziecko zostaje skreślone z listy uczestników terapii.

- w roku szkolnym 2021/2022 - 1 uczestnik zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, 18 uczestników terapii psychologicznej, 56 uczestników terapii logopedycznej, 183 uczestników innych zajęć terapeutycznych.

W okresie objętym kontrolą nie prowadzono terapii psychologicznej, socjoterapii (z wyjątkiem jednej osoby w roku szkolnym 2019/2020), terapii dla zagrożonych uzależnieniami. Nie prowadzono także zajęć z dziećmi zdolnymi. Terapia Biofeedback ze względu na stan epidemii⁵⁷, a także złe warunki lokalowe i remont budynku zostały wstrzymane do marca 2022 r. W roku szkolnym 2021/2022 objęto tą terapią dwóch uczniów (II półrocze 2022 r.).

Standardowy czas badania (wywiad, diagnoza i omówienie wyników badań) psychologicznego, pedagogicznego, związanego z wyborem zawodu ustala się na 2,5 godziny, logopedycznego na 1 godzinę. W uzasadnionych przypadkach badający może zdecydować o innym czasie koniecznym do przeprowadzenia diagnozy,

- czas oczekiwania na wizytę uzależniony jest często od okresu roku w jakim zgłasza się klient, a także problemu, którego dotyczy zgłoszenie. Sprawy interwencyjne załatwiane są poza kolejnością.

Średni okres oczekiwania na odbycie się pierwszej sesji terapeutycznej Biofeedback w Poradni dla zbadanych ośmiu przypadków wynosił 17 miesięcy, co w dużym stopniu wynikało z ograniczeń dotyczących stanu epidemii oraz bardzo dużego zainteresowania uczestnictwem w tej formie terapii⁵⁸.

Odnosząc się do kwestii długich terminów realizacji sesji terapeutycznych Biofeedback, dyrektor Poradni wskazała, że wynika to również z obiektywnych trudności w ustaleniu dogodnego dla rodziców dziecka terminu zajęć oraz konieczności uzyskania przed terapią wyniku badania EEG i zaświadczenia lekarza neurologa o braku przeciwwskazań.

(akta kontroli str. 685-686, 758-759, 817)

Ponadto w latach 2020-2022 (III kwartał) w Poradni udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej bezpośrednio dzieciom i młodzieży oraz rodzicom w formie:

- grupowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży (40 uczniów objętych tą formą pomocy w 2020 r. – zajęcia poza siedzibą Poradni),
- terapii rodzin (średnio rocznie tą formą pomocy objętych było 6 rodzin),
- prowadzenia mediacji (średnio rocznie liczba uczniów korzystających z tej formy pomocy wynosiła 7 uczniów),
- interwencji kryzysowych (średnio rocznie tą formą pomocy objęto 15 uczniów),
- warsztatów (średnio rocznie tą formą pomocy objęto 176 uczniów i 16 rodzin),
- porad i konsultacji bez badań diagnostycznych (średnio rocznie tą formą pomocy objęto 138 uczniów),
- wykładów i prelekcji (średnio rocznie odbywało się 20 spotkań),
- treningów (tą formą pomocy objęto w 2022 r. 4 rodziny).

(akta kontroli str. 19, 802-804)

Przepisy prawa oświatowego nie nakładały na specjalistów Poradni obowiązku sporządzania sprawozdań z pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej. Dyrektor Poradni wskazywała na potrzebę ujednoczenia, a także zwrócenia uwagi na rzetelność i dokładność sprawozdawczości wymaganej od pracowników Poradni.

(akta kontroli str. 176)

⁵⁷ 20 marca 2020 r. – 13 maja 2022 r.

⁵⁸ Z terapii Biofeedback, za zgodą organu prowadzącego, korzystały dzieci i młodzież z miasta Poznania, a szczególnie z rejonów działania tych poradni, które nie posiadają odpowiedniego sprzętu i wykwalifikowanych specjalistów.

W dokumentacji sprawozdawczej dotyczącej działalności Poradni wskazywano – bez podawania liczby takich aktywności – że do podmiotów, z którymi Placówka współpracowała przy realizacji zadań w zakresie diagnozowania uczniów i udzielania pomocy bezpośredniej należały m.in.: przedszkola, szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Centrum Diagnostyki i Terapii ADHD, Powiatowy Urząd Pracy, Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży, Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Zdrowia Psychicznego w Poznaniu, Rodzinny Dom Dziecka nr 5 w Poznaniu, Dom Opiekuńczo-Wychowawczy Sióstr Pasterek w Poznaniu, Fundacja Wsparcia Osób z Zaburzeniami Komunikacji „Między słowami”, Centrum Treningu Uwagi Słuchowej metodą Tomatisa w Poznaniu, Katedra i Klinika Foniatrii i Audiologii AM w Poznaniu, Centrum Diagnostyki i Terapii „In Corpore” w Katowicach, Ośrodek Wczesnej Diagnostyki Dysfunkcji Rozwojowych, Centrum Wspierania Rodziny, kuratorzy sądowi oraz opiekunowie rodzin zastępczych.

(akta kontroli str. 123-133, 140-151, 161-165, 176-181, 182-197, 816-817)

3.4. Główną barierą w świadczeniu przez Poradnię w latach 2020-2022 usług diagnostycznych oraz udzielaniu dzieciom i młodzieży pomocy bezpośredniej były ograniczenia wynikające ze stanu epidemii⁵⁹, które skutkowały koniecznością realizowania zadań w sposób zdalny, tj. głównie z wykorzystaniem łączności telefonicznej, transmisji wideo, poczty elektronicznej i komunikatorów internetowych. Negatywny wpływ na działalność Poradni w okresie stanu epidemii miały także częste przypadki zachorowań pracowników na COVID-19, brak możliwości zapewnienia bezpiecznych warunków pracy w siedzibie Poradni z uwagi na remont elewacji budynku skutkujący m.in. ograniczeniem możliwości wietrzenia pomieszczeń i częstymi przerwami w dostawie prądu i internetu.

Dyrektor Poradni, jako istotną barierę w świadczeniu przez Poradnię usług wskazała też niewystarczający poziom środków finansowych na zakup nowych narzędzi badawczych oraz zmniejszenie przez organ prowadzący poziomu finansowania szkoleń specjalistycznych dla pracowników Poradni.

(akta kontroli str. 63-65, 134-139, 814-819)

4. Zakres i formy realizowanych zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję szkoły

W okresie objętym kontrolą Poradnia realizowała zadania wskazane w § 2 pkt 3 i § 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie poradni. W latach szkolnych: 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 były one realizowane m.in. w formie:

- prelekcji i wykładów dla nauczycieli, pedagogów, psychologów i rodziców (w roku szkolnym 2019/2020 - 22, w roku szkolnym 2020/2021 - 17, w roku szkolnym 2021/2022 - 3),
- zebrań grup wsparcia (w tym: warsztaty, treningi i indywidualne konsultacje) dla nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych (w roku szkolnym 2019/2020 - 22, w roku szkolnym 2020/2021 - 15, w roku szkolnym 2021/2022 - 9),
- prowadzenia sieci współpracy samokształcenia nauczycieli, wychowawców i specjalistów (w roku szkolnym 2019/2020 - 18, w roku szkolnym 2020/2021 - 26, w roku szkolnym 2021/2022 - 14),
- udziału specjalistów Poradni w radach pedagogicznych szkół (w roku szkolnym 2019/2020 - 2, w roku szkolnym 2020/2021 - 1, w roku szkolnym 2021/2022 - 5) oraz
- prowadzenia przez specjalistę Poradni warsztatów i treningów dla młodzieży szkół podstawowych i średnich dotyczących ochrony zdrowia psychicznego⁶⁰ (rok szkolny 2021/2022 - 94 uczniów).

⁵⁹ Od 20 marca 2020 r. do 13 maja 2022 r.

⁶⁰ M.in. techniki opanowania stresu i poprawy skuteczności uczenia się.

(akta kontroli, str. 140-151, 158-165, 176-197)

5. Organizowanie i prowadzenie przez Poradnię działań w celu wspomagania szkół w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

W okresie objętym kontrolą Poradnia realizowała zadania wskazane w § 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie poradni poprzez:

- 1) podjęcie w 2022 r. działań⁶¹ mających na celu poprawę jakości pracy jednej ze szkół podstawowych w zakresie wskazanych przez tą placówkę potrzeb po wystąpieniu sytuacji kryzysowej dotyczącej jednej z uczennic, poprzez ustalenie sposobów działania prowadzących do zapobiegania tego typu sytuacjom oraz udzielenia wsparcia pracownikom szkoły⁶²,
- 2) podejmowanie przez koordynatora ds. współpracy z przedszkolami działań w celu rozpoznawania potrzeb dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych, ustalania sposobów działania prowadzących do zaspokojenia tych potrzeb oraz udzielania pomocy w planowaniu i realizowaniu form przedmiotowego wspomagania⁶³,
- 3) wspomaganie przez specjalistów Poradni placówek oświatowych w okresie obowiązywania w Polsce stanu epidemii Covid 19 w zakresie wskazywania sposobów udzielania dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej⁶⁴ w sytuacji wymuszonej izolacji i konieczności przejścia szkół na zdalną formę nauczania⁶⁵.

(akta kontroli, str. 182, 533-538, 549-554)

W badanym okresie działania Poradni koncentrowały się przede wszystkim na udzielaniu wsparcia nauczycielom, wychowawcom i specjalistom placówek oświatowych w rozwiązywaniu jednostkowych problemów dydaktycznych i wychowawczych. W planach pracy Poradni na lata: 2019/2020 oraz 2020/2021 nie uwzględniono zadań wskazanych w § 2 pkt 4 i § 10 rozporządzenia w sprawie poradni, natomiast w planie pracy na rok szkolny 2021/2022 zostały one wymienione jako podlegające realizacji w razie zgłoszenia zapotrzebowania przez dyrektora szkoły.

Dyrektor Poradni podała, że Placówka wspomagala przedszkola i szkoły w sytuacji zgłoszenia odpowiednich potrzeb w sposób stały przede wszystkim poprzez udział specjalistów w konsultacjach z przedstawicielami placówek oświatowych dotyczących zgłaszanych przypadków uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

(akta kontroli str. 117-122, 123-133, 140-151, 152-157, 161-165, 166-175, 176-181, 182-197, 821-822)

6. Wielkość i struktura środków finansowych przeznaczonych na organizację i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej; baza lokalowa Poradni

6.1. W latach: 2019-2021 łączna wysokość wydatków dotyczących działania Poradni wynosiła, odpowiednio: 1.318,9 tys. zł, 1.377,9 tys. zł oraz 1.420,8 tys. zł. Największy udział w kwotach tych wydatków stanowiły środki wykorzystane na wynagrodzenia wraz z pochodnymi, a ich udział w ww. latach wynosił odpowiednio: 81% (1.073,7 tys. zł), 87% (1.195,9 tys. zł) oraz 88% (1.252,8 tys. zł).

W latach 2020-2022 wysokość wydatków poniesionych przez Poradnię na zakup materiałów i wyposażenia Poradni wynosiła, odpowiednio: 24,8 tys. zł (1,9% ogółu wydatków), 35,9 tys. zł (2,6%) oraz 29,9 tys. zł (2,1%), a na zakup środków

⁶¹ 4 spotkania specjalisty z Poradni z nauczycielami i specjalistami Szkoły Podstawowej nr 66 w Poznaniu.

⁶² § 10 ust. 1 pkt 7 oraz ust. 2 pkt 1 i pkt 2 rozporządzenia w sprawie poradni.

⁶³ § 10 ust. 1 pkt 4 oraz ust. 2 pkt 1, pkt 2 i pkt 3 rozporządzenia w sprawie poradni.

⁶⁴ Spotkania online grup wsparcia pedagogów i psychologów szkół podstawowych (lata: 2020-2021).

⁶⁵ § 10 ust. 1 pkt 7 oraz ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie poradni.

dydaktycznych i książek, odpowiednio: 37,0 tys. zł (2,8%), 27,3 tys. zł (2%) oraz 27,3 tys. zł (1,9%).

Wysokość poniesionych w latach 2020-2022 wydatków na doszkalaćanie i doskonalenie zatrudnionych w Poradni specjalistów wynosiła odpowiednio: 17,5 tys. zł (1,3% ogółu wydatków), 4,6 tys. zł (0,3%) oraz 8,9 tys. zł (0,6%).

(akta kontroli str. 91-103)

W złożonych wyjaśnieniach dyrektor Poradni podała, że poziom wydatków ponoszonych przez Poradnię w latach 2020-2022, w jej ocenie, nie zaspokajał w sposób wystarczający potrzeb Placówki, w szczególności w zakresie: kosztów szkoleń specjalistów, zakupu pomocy dydaktycznych, arkuszy testowych, narzędzi badawczych⁶⁶ a także sprzętu komputerowego.

(akta kontroli str. 822-823)

6.2.1. W okresie objętym kontrolą Poradnia prowadziła działalność w budynku należącym do Zespołu Szkół Zawodowych nr 6 w Poznaniu, wykorzystując udostępnione jej pomieszczenia, tj. siedem niewielkich gabinetów diagnostyczno-terapeutycznych (przy jej zapotrzebowaniu na przynajmniej 12 tego typu pomieszczeń), gabinet dyrektora, sekretariat, pokój socjalny, dwie toalety⁶⁷ oraz poczekalnię o łącznej powierzchni ok. 189m². Poradnia nie posiadała wystarczającej liczby pomieszczeń na realizację wszystkich zadań statutowych. Z uwagi na ograniczoną powierzchnię użytkowanych pomieszczeń, nie posiadała gabinetu integracji sensorycznej, ani też odpowiedniej sali, w której można – w odpowiednich warunkach – przeprowadzić: zebrania rady pedagogicznej, szkolenia, zebrania grup wsparcia, terapię grupową, zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju.

Pomieszczenia Poradni z uwagi na istniejące bariery architektoniczne (schody) nie były dostępne dla osób z niepełnosprawnością ruchową, a toaleta dla dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów nie była dostosowana do użytkowania przez takie osoby, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 317-318, 740)

Wykorzystywane przez Poradnię pomieszczenia posiadały ponadto następujące mankamenty użytkowe:

- Poradnia nie posiadała niezależnego wejścia,
- Poradnia nie była przystosowana do przyjmowania dzieci w wieku do 3 lat⁶⁸,
- drzwi wszystkich gabinetów diagnostyczno-terapeutycznych nie posiadały izolacyjności akustycznej zapewniającej, że prowadzone w gabinetach rozmowy nie są słyszane przez osoby znajdujące się poza tymi gabinetami,
- w poczekalni brak okien, co uniemożliwiało wietrzenie pomieszczenia.

(akta kontroli str. 334-347, 348-354)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nadawanie numerów w wykazie dzieci i młodzieży korzystających z pomocy Poradni oraz w rejestrach wydanych opinii i orzeczeń nie było dokonywane w sposób określony w § 19 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie poradni. dyspozycji Zgodnie z tymi przepisami numer taki powinien zostać „nadany przy zgłoszeniu”. W Poradni nie prowadzono chronologicznego terminarza (wykazu) zgłoszeń potrzeby udzielenia dziecku pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w związku z czym poszczególnym zgłoszeniom nie nadawano jednostkowych numerów w chwili ich zgłoszenia przez rodziców. Niepowtarzalny numer zgłaszanemu do Poradni dziecku

⁶⁶ W niektórych przypadkach jedno narzędzie jest przydzielone czterem użytkownikom.

⁶⁷ W tym jedna toaleta dla uczniów i ich opiekunów i jedna dla pracowników Poradni.

⁶⁸ Brak przewijaka i miejsca przeznaczonego do karmienia.

nadawano nie z chwilą jego zgłoszenia, ale z chwilą założenia mu „karty indywidualnej”, co następowało w dniu złożenia w Poradni przez rodzica/opiekuna wniosku o przeprowadzenie badań diagnostycznych. Ten niepowtarzalny numer „karty indywidualnej” przypisany do konkretnego dziecka, w przypadku powtórnego skorzystania przez niego z pomocy Poradni był rozszerzany o oznaczenie roku szkolnego (np. 20-21), w którym nastąpiło kolejne zgłoszenie tego samego ucznia do Poradni. Rozszerzony o kolejny rok szkolny numer „karty indywidualnej” był zamieszczany (dopisywany) na „karcie indywidualnej”, jednak nie aktualizowano go w prowadzonym dla poszczególnych liter alfabetu, chronologicznym wykazie dzieci, które skorzystały z pomocy Poradni. W wykazie tym poszczególnym uczniom przypisano numer „karty indywidualnej” nadany przy pierwszym udzieleniu pomocy przez Poradnię rozszerzony o oznaczenie roku szkolnego, w którym to nastąpiło.

(akta kontroli str. 383, 384-386, 394-420)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że w stosowanej w Poradni praktyce za datę zgłoszenia uznawano rejestrację wniosku o badanie i wtedy nadawany był niepowtarzalny numer dziecka. Dyrektor podał, że w celu spełnienia wymogów rozporządzenia w sprawie poradni i poprawy czytelności prowadzonych w Poradni rejestrów, od stycznia 2023 r. zostanie zainstalowany program „i-Poradnia” dostosowany do prowadzenia niezbędnych rejestrów.

(akta kontroli str. 743-744)

NIK podkreśla, że zgłoszenie przez rodzica lub opiekuna dziecka potrzeby udzielenia mu pomocy psychologiczno-pedagogicznej następowało z chwilą przekazania do Poradni pierwszej informacji w tej sprawie⁶⁹, a data zarejestrowania w Poradni wniosku o badanie dziecka w zdecydowanej większości przypadków tą datą nie była⁷⁰.

2. Prowadzony w Poradni wykaz dzieci i młodzieży korzystającej z pomocy Poradni nie był prowadzony alfabetycznie⁷¹ i nie zawierał daty urodzenia i numeru PESEL dziecka lub serii i numeru dokumentu potwierdzającego tożsamość, co było niezgodne z § 19 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie poradni.

(akta kontroli str. 384-386)

Dyrektor Poradni w złożonym wyjaśnieniu podała, że dane, które powinny znajdować się w ww. wykazie alfabetycznym są w Poradni rozproszone i znajdują się w kilku dokumentach, do których należały: prowadzony „częściowo alfabetycznie” wykaz dzieci korzystających z pomocy Poradni oraz wykaz przypisujący dzieciom nowy numer „karty indywidualnej” lub wskazujący numer „karty indywidualnej” nadany wcześniej. Dyrektor Poradni wskazała, że w celu spełnienia obowiązujących wymogów w zakresie prowadzenia alfabetycznego wykazu dzieci korzystających z pomocy Poradni, zostanie zainstalowany program „i-Poradnia”.

(akta kontroli str. 743)

3. W zbadanej próbie dokumentacji sporządzanej w Poradni stwierdzono przypadki nierzetelnego sporządzania dokumentów, dotyczące:

- niezamieszczenia przez specjalistów na niektórych „kartach indywidualnych” dotyczących wydanych przez Poradnię orzeczeń i opinii informacji o dacie zgłoszenia potrzeby objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną przez rodzica lub opiekuna (37 przypadków na 75 poddanych badaniu),

⁶⁹ Telefoniczne lub osobiste.

⁷⁰ W stosowanej w Poradni praktyce, złożenie w Poradni wniosku o badanie było poprzedzone rozmową telefoniczną, w trakcie której rodzic/opiekun otrzymywał informację o terminie pierwszej wizyty dziecka w Poradni oraz o dokumentach, które powinny być dołączone do wniosku o przeprowadzenie badań diagnostycznych.

⁷¹ Wykaz był podzielony na części z nazwiskami rozpoczynającymi się na poszczególne litery alfabetu, a kolejne wpisy zamieszczano chronologicznie; w razie przekazania dokumentacji do innej poradni, odpowiednia pozycja ulegała wykreśleniu.

- niezłożenia przez specjalistów prowadzących diagnozy podpisu⁷² oraz daty sporządzenia⁷³ na niektórych sprawozdaniach z przeprowadzonych diagnoz zawartych w „kartach indywidualnych”.

(akta kontroli str. 992-993, 1361-1364)

Zgodnie ze Statutem Poradni za prawidłowy przebieg procesu diagnostycznego odpowiada dyrektor Poradni, który także nadzoruje prawidłowość prowadzonej dokumentacji Poradni (§ 10 pkt 2a tiret czwarte oraz pkt I).

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że stwierdzone przypadki niezamieszczenia na kartach indywidualnych daty zgłoszenia oraz niezamieszczenia na sprawozdaniach z przeprowadzonych diagnoz dat ich sporządzenia oraz podpisów sporządzających je specjalistów wynikały z przeoczenia.

(akta kontroli str. 742)

4. Lokal, w którym prowadziła działalność Poradnia, wobec istniejących barier architektonicznych (schodów), nie zapewniał dostępności do udzielanych świadczeń osobom z niepełnosprawnością ruchową, a toaleta dla klientów Placówki nie była dostosowana do potrzeb takich osób.

Było to niezgodne z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami⁷⁴ nakładający na podmioty publiczne obowiązek zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Art. 6 tej ustawy precyzuje zakres minimalnych wymagań służących zapewnieniu tej dostępności (także architektonicznej) poprzez instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń.

Dyrektor Poradni, podała, że: „Mimo braku dostępności do budynku dla osób z niepełnosprawnością ruchową Poradnia udziela takim osobom pomocy. Pracownicy merytoryczni kilkakrotnie razem z rodzicami wnosili po schodach wózek, by móc umożliwić wejście do pomieszczeń Poradni. W wyjątkowym przypadku, gdy niemożliwe było przetransportowanie niepełnosprawnego pacjenta do budynku psycholog przeprowadził wywiad i możliwe do przeprowadzenia w takich warunkach badanie w samochodzie zaparkowanym na ulicy pod oknami Poradni.”

(akta kontroli str. 740)

Z formalnoprawnego punktu widzenia, realizacja obowiązku nałożonego wskazanym wyżej przepisem ustawy o dostępności dotyczy przede wszystkim Miasta Poznania jako organu prowadzącego Poradnię, mającego zapewnić warunki do jej działania (art. 10 ust. 1 pkt 1 Prawa oświatowego), ale także każdego podmiotu publicznego jakim jest Poradnia, będąca jednostką sektora finansów publicznych.

NIK dostrzega, że Dyrektor Poradni realizowała wskazany wyżej obowiązek w zakresie zapewnienia dostępności poprzez dwukrotne zgłoszenie⁷⁵ organowi prowadzącemu minimalnych wymogów w zakresie potrzeb lokalowych Poradni.

5. Wytworzone w toku działalności merytorycznej Poradni dokumenty zawierające dane osobowe i mogące zawierać takie dane podlegające szczególnej ochronie (wrażliwe), w tym karty indywidualne uczniów, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej, nie były zabezpieczone przed dostępem osób nieuprawnionych. Miejscem ich przechowywania były pomieszczenia internatu Szkoły Podstawowej nr 13 z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego (u. Młyńska 11). Do czasu kontroli, Poradnia nie dysponowała kluczami do drzwi prowadzących do

⁷² 12% poddanych badaniu przypadków.

⁷³ 87% poddanych badaniu przypadków.

⁷⁴ Dz.U. z 2022 r., poz. 2240.

⁷⁵ Zawierające opis minimalnych potrzeb lokalowych Poradni, w tym dotyczących zapewnienia dostępności, pisma dyrektora Poradni z 2021 oraz z 2022 r. przekazywane do Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Poznania wraz z opisem działalności Poradni.

pomieszczeń, w których składowane były jej zarchiwizowane dokumenty. Swobodny dostęp do tych pomieszczeń i dokumentów Poradni miały osoby z internatu szkoły (drzwi nie były zamykane).

(akta kontroli str. 176, 317, 318-333, 334-347, 348-354, 823)

Zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. f rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE⁷⁶ (dalej: RODO), dane osobowe powinny być przetwarzane w sposób zapewniający ich odpowiednie bezpieczeństwo, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem. Dokonywać się to powinno za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych ("integralność i poufność"), a zobowiązany jest do tego administrator danych osobowych którym (w rozumieniu art. 4 pkt 7 RODO) jest osoba fizyczna lub prawna, organ publiczny, jednostka lub inny podmiot, który samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych. Z kolei „przetwarzanie danych osobowych” to także ich zbieranie, utrwalanie, organizowanie, porządkowanie, przechowywanie, adaptowanie lub modyfikowanie, pobieranie, przeglądanie i wykorzystywanie (art. 4 pkt 2 RODO).

Dyrektor Poradni przekazywała przedstawicielom organu prowadzącego informacje o niezapewnieniu Placówce właściwych warunków lokalowych. Odnosząc się do aktualnej formy składowania ww. dokumentów, podała, że „Materiały archiwizowane przez Poradnię, w tym głównie karty indywidualne klientów, zostały w czerwcu 2022 r. umieszczone zgodnie z wskazaniem Wydziału Oświaty [Urzędu Miasta Poznania – przyp. kontrolera] w budynku Internatu SP 13 na ul. Młyńskiej. Pomieszczenia zostały prowizorycznie przygotowane, by można na bieżąco korzystać z potrzebnych dokumentów. Zakupiono półki, a karty indywidualne umieszczono w specjalnych otwieranych kartono-szafkach w sposób zapewniający szybkie odszukanie potrzebnej teckki.

Nie przeprowadzono gruntownego remontu ani nie wprawiono dodatkowych zamków czy innego typu zabezpieczeń, ponieważ składnica akt Poradni ma mieścić się w tym miejscu do czasu przygotowania właściwego miejsca do ich przechowywania. W bieżącej lokalizacji wg informacji uzyskanych w Wydziale Oświaty w styczniu 2023 r. rozpocznie się remont.

Wielokrotnie zgłaszałam brak właściwego zabezpieczenia dokumentów. Pomieszczenia przeznaczone na miejsce przechowywania akt Poradni sąsiaduje z nieczynną kuchnią Internatu i służy do przechowywania żywności dostarczanej przez firmę cateringową. Oba pomieszczenia łączy wspólny korytarz. Uzyskałam zapewnienie ustne, że jest to tylko sytuacja przejściowa i będzie rozwiązana na początku 2023 r.”

NIK podkreśla, że sposób przechowywania dokumentacji dotyczącej merytorycznej działalności Poradni mogącej zawierać dane szczególnie chronione/wrażliwe (art. 9 pkt 1 RODO), w tym wydawanych orzeczeń i opinii, rażąco naruszał wymogi niezbędnej ochrony danych osobowych⁷⁷, co rodzi zarówno cywilnoprawną (majątkową lub niemajątkową) odpowiedzialność administratora danych za ewentualne szkody poniesione przez każdą osobę, której dotyczyły przetwarzane

⁷⁶ Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1. – dalej: RODO.

⁷⁷ "Naruszenie ochrony danych osobowych", zgodnie z definicją zamieszczoną w art. 4 pkt 12 RODO, oznacza naruszenie bezpieczeństwa prowadzące do przypadkowego lub niezgodnego z prawem zniszczenia, utracenia, zmodyfikowania, nieuprawnionego ujawnienia lub nieuprawnionego dostępu do danych osobowych przesyłanych, przechowywanych lub w inny sposób przetwarzanych.

dane (art. 82 pkt 2 RODO), jak też może narazić administratora na nałożenie dotkliwych kar administracyjnych (art. 83 RODO)⁷⁸.

W złożonych wyjaśnieniach dyrektor Poradni, podała także informacje o sposobie przechowywania dokumentów Poradni w przeszłości:

„Materiały archiwalne Poradni przechowywane były od 2002 r. (tj. od przeniesienia siedziby Poradni z ul. Ratajczaka) w Zespole Szkół Zawodowych Nr 6 na ul. Działyńskich 4/5 (tj. w budynku, w którym mieści się obecnie Poradnia). Początkowo było to niewielkie pomieszczenie przekształcone z zasypanej klatki schodowej mieszczącej się na tej samej kondygnacji co Poradnia blisko wejścia. Po zmianie dyrektora w ZSZ nr 6, na mocy ustnego porozumienia dyrektorów archiwum przeniesiono do piwnic szkoły gdzie mieszczą się także klasy, szatnia uczniowska, warsztaty, bufet. Początkowo było to jedno 15 m pomieszczenie, później dodatkowo jeszcze dwa ok. 16 m. Pomieszczenia te posiadały kraty z podwójnymi zamkami, drzwi z podwójnymi zamkami, system nawiewu, system półek wykonanych na zamówienie do rozmiaru przechowywanych, oznaczonych zgodnie z przyjętą w poradni instrukcją dokumentów. Mieściło się tam w latach 2012-2020 W 2020 r. budynek ZSZ nr 6 został poddany rewitalizacji, a nowy dyrektor szkoły w porozumieniu z Wydziałem Oświaty, tłumacząc konieczność remontem, poprosił Poradnię o opuszczenie pomieszczeń gdzie składowano akta. Ponieważ Poradnia nie posiada miejsca na przechowywanie dokumentów, organ prowadzący tymczasowo wskazał miejsce w dawnym mieszkaniu lokatorskim mieszczącym się w SP nr 13 na ul. Niepodległości, miał być to okres przejściowy na czas remontu. Dostęp do pomieszczeń oprócz pracowników Poradni mieli także pracownicy szkoły, co wielokrotnie zgłaszałam do Wydziału Oświaty oraz dyrektora SP nr 13. W wyniku moich protestów związanych z obawą niewłaściwego zabezpieczenia danych, Wydział Oświaty w uzgodnieniu z dyr. SP nr 13 wskazał nowe miejsce tj. internat SP nr 13 na Młyńskiej, które to miejsce jest także miejscem tymczasowym, nie zapewnia bezpieczeństwa i stanowi istotne utrudnienie w pracy placówki, ponieważ Poradnia ma siedzibę na ul. Nowowiejskiego 29, a dokumenty przechowywane są na ul. Młyńskiej. W celu dostarczenia dokumentów z archiwum do Poradni wyznaczony pracownik sekretariatu musi przejść dwie ulice i niejednokrotnie dźwigać teczki ważące czasem ok.10 kg. W tym czasie osłabiona jest obsada sekretariatu, co utrudnia jego funkcjonowanie.”

(akta kontroli str. 741)

Odnosząc się do niewłaściwej bazy lokalowej Poradni, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania jako organu prowadzącego⁷⁹, podał, co następuje:

„Informuję, że mając na uwadze trudne warunki lokalowe, w których funkcjonuje poradnia podjęto już w latach wcześniejszych działania zmierzające do przeniesienia tej placówki do innej lokalizacji spełniającej warunki do prowadzenia działań statutowych. W tym celu Wydział Oświaty rozpoczął rozmowy z Zarządem Komunalnych Zasobów Lokalowych dotyczące wskazania budynku lub pomieszczeń będących w zasobach Miasta, które można by zaadaptować na potrzeby poradni. W odpowiedzi Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych zaproponował dostępny wolnostojący obiekt przy ul. św. Marii Magdaleny oraz pomieszczenia w kilku innych lokalizacjach w tym między innymi przy pl. Kolegiackim. Jednakże żadna z propozycji nie spełniała wymogów techniczno-organizacyjnych dla tego typu placówki.

W związku z powyższą sytuacją Wydział Oświaty rozpoczął analizę możliwości przeniesienia poradni do innego obiektu oświatowego. Rozważano przeniesienie tej

⁷⁸ Zasady ponoszenia odpowiedzialności cywilnej, postępowania przed sądem oraz postępowania w sprawie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej regulują rozdziały 10 i 11 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1871).

⁷⁹ Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082; dalej: Prawo oświatowe), za działalność szkoły lub placówki odpowiada organ prowadzący, a do jego zadań należy w szczególności zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki.

placówki do budynku Branżowej Szkoły I stopnia nr 42 przy ul. św. Jerzego, jednakże z uwagi na jej znaczne oddalenie od dotychczasowej siedziby zrezygnowano z tej lokalizacji. Kontynuując działania w tym zakresie, oceniono, że możliwa jest translokacja do budynku internatu przy ul. Młyńskiej.

Aktualnie w budżecie Miasta na rok 2023 oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej, zostały zaplanowane środki na rok 2023 w wysokości 200 tys. zł na opracowanie dokumentacji projektowej adaptacji części budynku Internatu Szkoły Podstawowej nr 13 z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego przy ul. Młyńskiej 11 na potrzeby Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 5. Ponadto w roku bieżącym została opracowana koncepcja funkcjonalna dostosowania części budynku Internatu na potrzeby Poradni. Po opracowaniu w roku przyszłym dokumentacji projektowej będą podejmowane dalsze działania w celu zaplanowania środków na realizację zadania.”

(akta kontroli str. 717-718)

NIK podkreśla, że niezapewnienie przez organ prowadzący właściwych warunków do przechowywania powstającej w Poradni dokumentacji stoi w sprzeczności z takim obowiązkiem określonym w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach⁸⁰. Obowiązek taki obciąża także Dyrektora Poradni co powinno skutkować podejmowaniem działań mających na celu jak najszybsze podjęcie przez Miasto Poznań odpowiednich decyzji tego dotyczących.

6. Podczas przeprowadzonych w toku kontroli oględzin⁸¹ pomieszczeń Poradni, stwierdzono składowanie na korytarzu prowadzącym do gabinetów kilkunastu pięciolitrowych pojemników z łatwopalnym środkiem do dezynfekcji rąk⁸². Dopuszczenie do składowania tego rodzaju substancji w miejscu do tego nieprzeznaczonym stanowiło naruszenie:

- art. 93 ust. 1 rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy⁸³, zgodnie z którym materiały niebezpieczne należy przechowywać w miejscach i opakowaniach przeznaczonych do tego celu i odpowiednio oznakowanych oraz

- § 4. ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów⁸⁴, zgodnie z którym w obiektach na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji zabronione jest składowanie materiałów palnych.

(akta kontroli str. 334-347)

Odnosnie przyczyny składowania ww. pojemników z łatwopalnym płynem na korytarzu Poradni, Dyrektor podała, że było to spowodowane tym, że Poradnia nie dysponuje pomieszczeniem pozwalającym na bezpieczne przechowywanie płynów dezynfekcyjnych oraz poinformowała, że bezpośrednio po oględzinach ww. pojemniki zostały usunięte z korytarza i przekazane szkołom.

(akta kontroli str. 740)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o:

- 1) zapewnienie nadawania numerów w alfabetycznym wykazie dzieci i młodzieży korzystających z pomocy Poradni oraz w rejestrach wydanych opinii i orzeczeń

⁸⁰ Dz.U. z 2020 r. poz. 164 ze zm.

⁸¹ Oględziny przeprowadzone w dniu 23 listopada 2022 r.

⁸² Płyn składający się w 72% z alkoholu etylowego.

⁸³ Dz.U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 ze zm.

⁸⁴ Dz.U. z 2010 r. Nr 109, poz. 719 ze zm.

przy zgłaszaniu ich do Poradni, a także zamieszczania we wskazanym wykazie wszystkich wymaganych danych,

- 2) zapewnienie zamieszczania przez zatrudnionych w Poradni specjalistów na kartach indywidualnych informacji o dacie zgłoszenia potrzeby udzielenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zamieszczania przez nich na sprawozdaniach z przeprowadzonych diagnoz podpisu oraz daty sporządzenia,
- 3) dalsze podejmowanie działań w celu zapewnienia dostępności Poradni dla osób z niepełnosprawnością ruchową oraz toalety przystosowanej do potrzeb takich osób,
- 4) podjęcie działań w celu zapewnienia niezbędnej ochrony danych osobowych, znajdujących się w dokumentach wytworzonych w toku merytorycznej działalności Poradni.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 23 stycznia 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

/-/ Kontroler:
Maciej Sterczała
główny specjalista k.p.

p.o. Dyrektor:
/-/ Karolina Wirszyc-Sitkowska

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonała p.o. Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu Karolina Wirszyc-Sitkowska.

.....
podpis